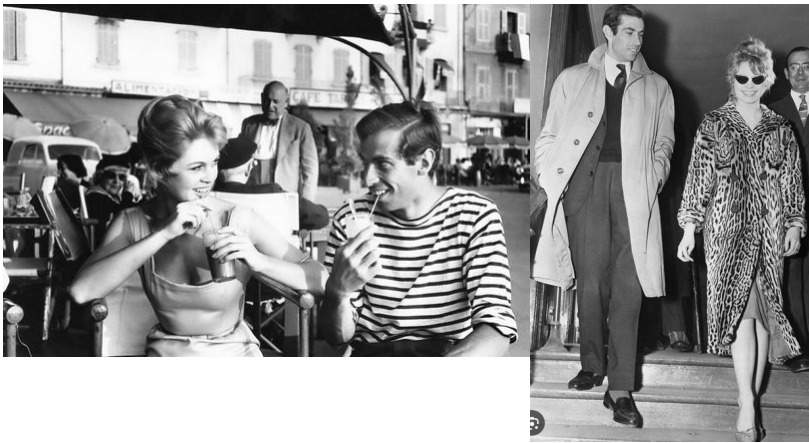
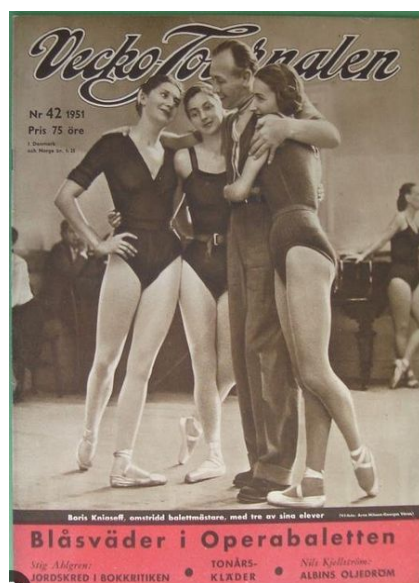

Globala eremitaget läser Modiano

Bardots balettutbildning var värdefull på mer än ett sätt. Till att börja med gav det Bardot hennes distinkta, graciösa hållning och gång. Hon var uppenbarligen begåvad och vann ett pris vid konservatoriet 1948. En av hennes lärare var Boris Kniazeff, en rysk emigrant som hade utarbetat speciella övningar för dansare, utformade för att utveckla deras muskler samtidigt som de behöll sina ben smala. Bardot var en av hans bästa elever. Men även om Bardot, som många små flickor, hade drömt om att bli ballerina, övergav hon balett snabbt, efter att hon fått erbjudanden som fotomodell 1950 och publicerades i Elle. Hennes filmkarriär började 1952.

Det är möjligt att disciplinen balett stod i strid med hennes lättsamma natur. Men, kanske kom det till en slutpunkt, då hon blivit kär i Roger Vadim och inte ville skiljas från honom på några villkor. Hon hade också, samtidigt, börjat en karriär som fotomodell – ett yrke lika glamoröst men mindre krävande fysiskt.

Boris Kniazeffs berömmelse nådde Sverige 1951 när han anställdes på ett två-årskontrakt som balettmästare för Kungliga Operan. Han bröt kontraktet efter bara några veckor när han kom i schism med operachefen Joel Berglund om vilka dansare han kunde välja för en premiär. Kniazeff får beröm av eleverna att han lär dem känna inifrån vad de gör "vi måste vara skådespelerskor innan vi blir dansöser". Olof Lagercrantz protesterar i DN mot att Kniazeff får sparken och Veckojournalen har ett stort reportage om schismen.

Marpessa Dawn, elev till Kniaseff och dansös på studio Wacker, räddades från en filmkarriär med enbart B-filmer när hon fick rollen som Eurydice i Orfeu Negro 1959, en långkörare på biodukarna med den brasilianskas versionen av det grekiska dramat. Hon uppträdde också på nattklubbar och i TV-shower men nådde aldrig riktigt upp till samma nivåer och berömmelse som hon fick i Orfeu Negro.

Patrick Modianos name-dropping i "dansösen" nämner specifika danslärare och andra kulturpersonligheter, dansskolor, men också platser och skolor och gymnasier och kyrkor, barer och caféer. Men utan att avse en rent biografisk autenticitet. Men man kan undra. Dansösen utsätts ständigt för förföljare när hon pendlar till Paris. Hon förblir anonym hos Modiano så det är fritt upp till läsaren att tolka. Konsten och den fysiska koncentrationen ska rädda henne som har en ännu sämre uppväxt än Modiano. Det är långt till #metoo.

Dansösen med sällskap ska hämta sonen Pierre från Cours Dieterlen för att ta med honom till restaurang och bio. På nätet finns klassfoton utlagda men nästan inga med identifierade med namn. Det är en flickskola men på de tidigare årgångarna finns någon instoppad med slips och kort hår, kan vara pojke eller flicka som gillar att klä sig maskulint, på de senare årgångar någon enstaka pojke. Kanske är det Pierre eller så vill Modiano anonymisera eller mystifiera.

Och hur är det med alla gator och torg, järnvägsstationer, skolor, butiker och caféer, en bedräglig exakthet och minnet sviker när det kommer till någon avgörande händelse. Dansaren Georges Starras kan vara en enkel felstavning. Om man så vill kan man associera till Georges Frédéric

Strass. *Georges Frédéric Strass (Georg Friedrich på tyska på hans dopcertifikat), juvelerare till kungen av Frankrike, föddes i Wolfisheim några kilometer från Strasbourg, den 29 maj 1701, och dog i Paris den 22 december 1773. Han uppfann strassstenar, detta syntetiska material som imiterar diamanter och i förlängningen andra ädelstenar.*

Systrarna Pickens i en outfit gjord huvudsakligen av strass. stillbild från filmen *Sitting Pretty*, 1933. Joseph Strasser kunde tillskrivas föregångaren till vår nuvarande Rhinestone, men det var egentligen när **Georg Freidrich Strass** 1760 uppfann den första strass (konstgjord ädelsten) någonsin från en speciell typ av kristall som finns i Rhen som stenarna vi känner till idag föddes.

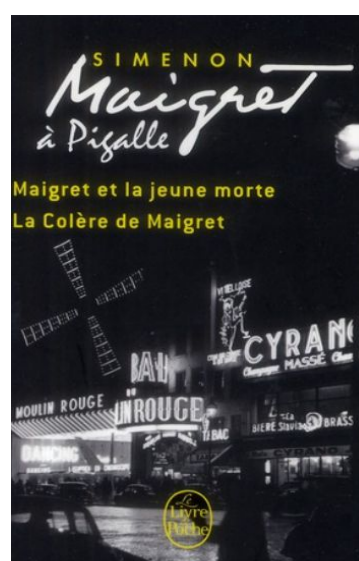
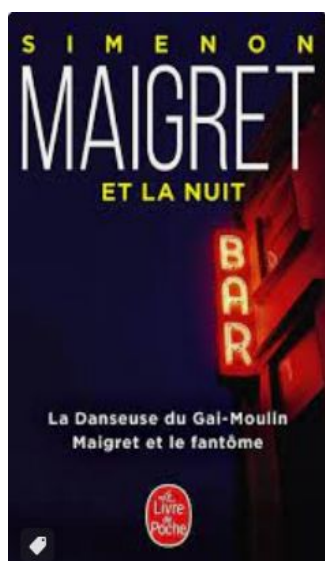
Den från början kungligt understödda baletten gjorde ”bensplattret” till haute culture. I början av 1800-talet växte det fram en folkligare kusin, can-can som dansades på Moulin Rouge i Pigalle. Dansen ansågs vara skandalös, och ett tag gjordes försök att undertrycka den. Detta kan delvis ha berott på att kvinnor på 1800-talet bar pantalettes, som hade en öppet gren, och de höga sparkarna var avsiktligt avslöjande. En välriktad spark kunde också träffa publikens hattar. *Ankellånga pantaletter bars under krinolin- och bågkjolen för att säkerställa att benen var täckta. Pantalettes för barn och unga flickor var mellan kalven och fotleden och var avsedda att synas under deras kortare kjolar. Fram till mitten av 1800-talet var mycket unga pojkar vanligen klädda i klänningar och pantaletter tills de åtminstone var toalettränade.*

Hos Modiano finns en blandning av exakta uppgifter, verkliga människor och påhittade människor och tidsepoker när de kan ha mötts. Kolla <https://www.resmusica.com/2023/10/12/la-mysterieuse-danseuse-de-patrick-modiano-gallimard/> lite femtitalsstämning i Paris: <http://www.horvatland.com/WEB/en/THE50s/PJ/PARIS%20VARIOUS/Ci%2051%201.htm>

Hans verk kretsar kring ämnen som tid, minne, glömska, identitet och skuld där Paris oftast är närvarande i texten. Hans verk är delvis självbiografiska och visar ibland släktskap med varandra där det händer att episoder och personer återkommer i olika berättelser. (Wikipedia om Modianos författarskap) En typisk funderande läsare är Thomas Nydahl: <http://nydahlsoccident.blogspot.com/2024/05/patrick-modiano-dansosen-elisabeth.html>

Ofta är miljöerna hämtade från en undre värld av kriminella, nattklubbar, ölhak och caféer. Det finns en föregångare som beskriver denna miljö i likhet med Modiano: Det är Pariskännaren Georges Simenon och hans långserie med deckare där kommissarie Maigret är huvudpersonen.

Maigrets miljö utgjordes av **Paris** dimmiga kajer, förfallna industrikvarter, barer och vindoftande hak i lindrig belysning, bistroer med stampublik, hallickar och nattklubbar med gäster som uppskattade natten mer än dagen (*och det konstgjorda ljuset hos cineastrar och demimonder*?). Hans värld genom ett oändligt antal böcker var de centrala delarna av **Paris**. Hela Nordic Noir kommer från kommissarie Maigrets pipa.

Men åter till Brigitte Bardot som samtida med det Paris som Simenon och Modiano rörde sig i. Om Maigrets rökpuffar gav upphov till Nordic Noir kan man på samma sätt säga att Brigitte Bardot var en föregångare och vägröjare till den Svenska Synden i filmvärlden, fast som en lantligare kusin som sprang naken på berghällarna i skärgården.

Brigitte Bardot omgiven av diverse män under inspelningen av "Une parisienne".

Olympia:

"Älskar, älskar inte"

Brigitte Bardot är en förtjusande kattunge, icke nämnvärt plågad av sin nymfomani. Som artist är hon ett fullständigt oskrivet — nej, inte vitt — blad. Hennes filmer har ett enda ändamål: att låta henne under så kokett förföriska former som möjligt demonstrera sina naturtillgångar. Hon är filmens röda rubin i sparsam infattning — och litet format.

AMMAN ISGATAN 145 o. 9. Btill. KUL i påsklovet för hela familjen FYRTORNET och SLÄPVÄNNEN GLADA ÄVENTYRARE	REGINA DROTTNINGG. 71A 7 o. 9. Btill. KUL i påsklovet för hela familjen FYRTORNET och SLÄPVÄNNEN GLADA ÄVENTYRARE	GALJONEN GRÖNDAL Kl. 8. Btill. "En bländande test i toner och bilder." MB OKLAHOMA	SPEGELN BIRGER JÄRLESG. 16 FÖNTÄNEN VÄLLINGBY 7 o. 9 Btill. K. 8. Speg. 12. Font. 5 Dagens Spegel- bilder 12-4
---	--	--	--

"Älskar, älskar inte" från Rivieran kan man knappast få se, och en läckrare göding — än Brigitte Bardot kan näppeligen uppnås." Filmson i AB

Och Gud skapade kvinnan...
(Et Dieu créa la femme)
BRIGITTE BARDOT
"spelar alldeles ohämmat ut sin sex, leker med sin eggelse — en lekfull förförelse — en sexappeal med förföring." C. B-n, DN
"Hon är en fara för alla män." Robin Hood, ST
Eastmancolor CinemaScope

Brigitte
BARDOT
RAYMOND PELLEGRIN
ROGER PIGAUT

fransk film
nya fresterska...
varje steg varje blick
varje tum av hennes kropp
— talar förförelsens
heta språk!

Ljuset mitt emot
"La lumière d'en face"
Ni tänker på "Djävulen i kroppen" och "Praktiska lös".
Att se Brigitte Bardot... är att falla för henne.
Premiär: **SPEGELN** måndag
Bilj. tel. 22 91 00 fr. 9. K. 6. 12

Hon är en animal barnunge, en lekfull förförelse i alla strandlinjens och hamnkaféernas farozoner. En oblyg flickhäxa i bikini. Frank i sin fräckhet.

En sexappeal med förföring. I jämförelse med Brigitte Bardot är Anita Ekberg en bystens Snoddas.

C B-n

Så kring 1956 – 57 klirrade det i biokassorna om man körde en film med Brigitte Bardot, spelar ingen roll om handlingen och de övriga skådespelarna var mediokra. Och biorecensenternas talibanhjärnor förfasade sig. Artonåriga Brigitte Bardot var en av de fotomodeller som hade gått i bräsch 1953 när hon visade upp sig i bikini på Rivieran. Att bära bikini offentligt blev förbjudet i Italien, Spanien, Portugal, Australien, vissa delstater i USA...

Modiano namnger och berättar om den förste förläggaren han arbetade för, Maurice Girodias.

Maurice Girodias är en osannolik kandidat till utmärkelsen för 1900-talets mest banbrytande förläggare. Han var en pornograf som förlorade alla sina pengar på påkostade klubbar och restauranger, en okänd bluffartist och mannen som Valerie Solanas hade tänkt mörda när hon istället sköt Andy Warhol den 3 juni 1968. Men i Paris 1953 grundade han Olympia Press och skulle fortsätta att publicera William Burroughs *The Naked Lunch*, Vladimir Nabokovs *Lolita*, *SCUM Manifesto* och andra kontrakulturella klassiker under 1950- och 60-talen.

I Sverige skulle motsvarigheten till Girodias kunna vara Bo Cavefors som publicerade allt från Baader-Meinhoff-ligans dokument till smala diktare. Verksamheten var aldrig ett renodlat vänsterprojekt. Tvärtom inkluderar utgivningslistan kontroversiella namn från hela den politiska skalan. Han blev Persona non grata i Sverige och fick inte ge ut August Strindbergs samlade verk för att finansiera sitt förlag. För att leva upp som motsvarighet till Girodias kan man komplettera Cavefors med Stig H:son som tänjde på gränserna för erotisk litteratur.

Inte så konstigt att Modiano blev nobelpristagare i litteratur 2014 av en nobelkommitté som sysslade med konsten i all sin komplexitet.

Konsten vill jag lova, herr Modiano
Konsten är mitt verkliga motiv.
Gesten, det är gesten, herr Modiano
Som ger innehåll och mening åt vårt liv.
Hemligheten är att vara hemlig. Dold i skuggan av sin egen konst.
Befriad fast i bundna former. Osedd som ett aldrig kopierat negativ.

Djupt under lidelsernas mörka strömmar. Flödar en källa som är kall och klar.
Som när man vaknar upp ur vilda feberdrömmar, och söker efter någon och någon finns kvar.
Som inte låter rubba sig av tidens plågor, eller av rummets så förvridna perspektiv.
ett ljus som lyser starkare än skräckens lågor, en mera verklig verklighet, ett alternativ.

Konsten vill jag lova, herr Modiano
Konsten har sin egen sensmoral.
Just som ni, ja så som ni herr Modiano
alltid har stått bortom allt förtal.
Ingenstans skall man finna ingenstans skall frågan få ett svar.
Livets mening är så tung att bära. Meningslösa gåtor är ett bättre val.

Konsten vill jag lova, herr Modiano
Konstens nästan marmorvita hand,
liknar er, ja den liknar er, herr Modiano
När ni snuddar vid min nån gång ibland.
Kärleken är alldeles för känslig. Skönheten är allt för bräckligt skör.
Friheten är alldeles för flyktig. Konsten bara konsten sätter vingens själ i brand.

(fritt efter Blå Tåget)